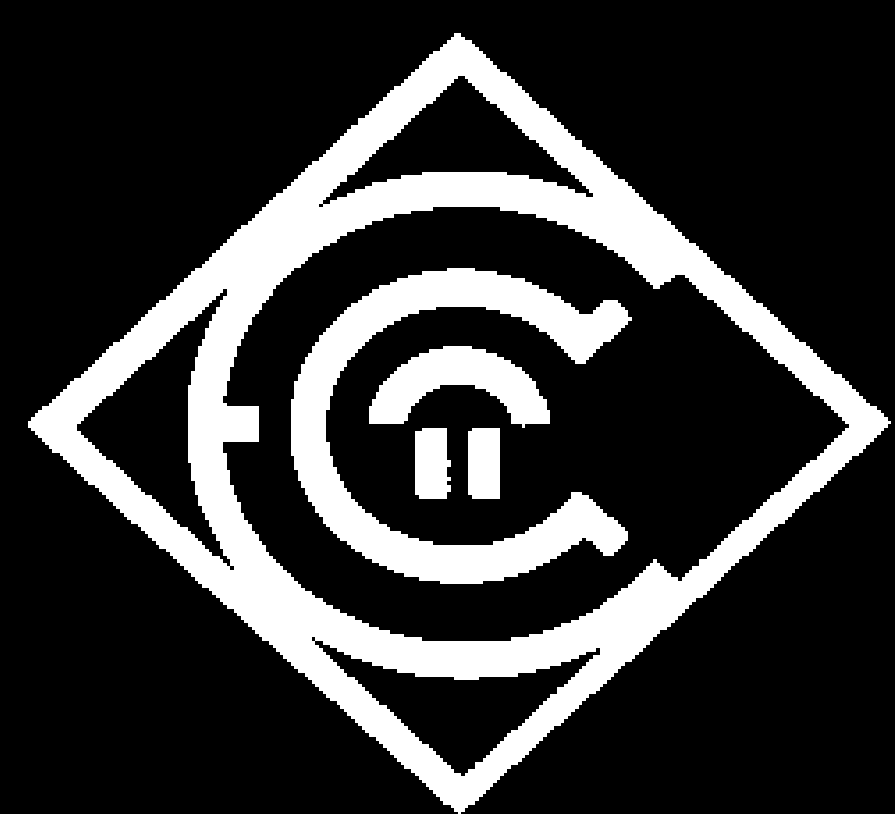




ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Υπηρεσίες Υγείας/ Νοσοκομείο Ιδιοτυπίες και Προκλήσεις

ΤΟΜΟΣ Α

Υγεία: Οριοθετήσεις και Προοπτικές

Ε. ΙΩΑΝΝΙΔΗ

ΑΤΑΤΖΙΔΗΣ

ΜΑΝΤΗ

Y 51

2A

1

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ/ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΙΔΙΟΤΥΠΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Υγεία: Οριοθετήσεις και Προοπτικές

Copyright © 1999
Για την Ελλάδα και όλο τον κόσμο
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
Οδός Παπαφλέσσα & Υψηλάντη, 26222 Πάτρα
Τηλ: (061) 314094, 314206, Φαξ: (061) 317244
Eapjk@pat.forthnet.gr

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΤΟΥ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

του Τόμου

Υγεία: Οριοθετήσεις και Προοπτικές

Ακαδημαϊκός Υπεύθυνος για την επιστημονική επιμέλεια του υλικού
Δημοσθένης Αγραφιώτης

Συγγραφή	Κριτική Ανάγνωση
Ελισάβετ Ιωαννίδη	Αντώνης Κονταράτος
Παναγιώτα Μάντη	Αντώνης Κονταράτος
Αθανάσιος Λοπατατζίδης	Κυριακή Τσαμανδουράκη

Επιμέλεια στη Μέθοδο της Εκπαίδευσης από Απόσταση
Άννα Τσιμπουκλή

Γλωσσική Επιμέλεια
Παναγιώτα Διδάχου

Καλλιτεχνική Επιμέλεια
Αλεξάνδρα Αμούργη

Ηλεκτρονική Σελιδοποίηση
Πέτρος Ηλιάδης

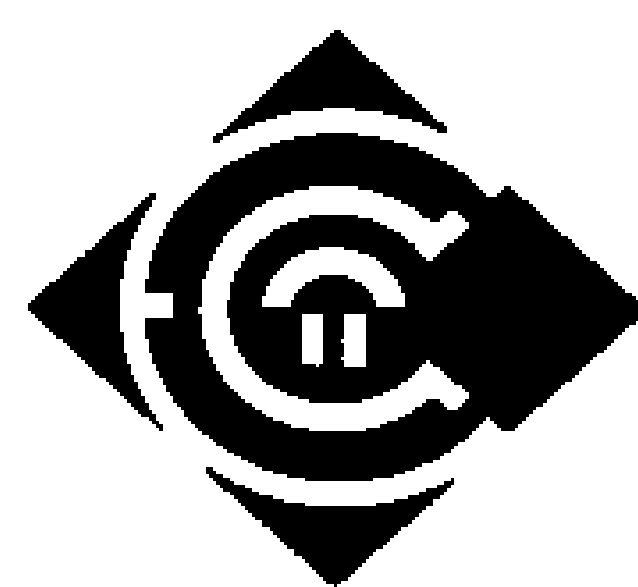
Συντονισμός ανάπτυξης εκπαιδευτικού υλικού
και γενική επιμέλεια των εκδόσεων
ΟΜΑΔΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΕΡΓΟΥ ΕΑΠ/1997-1999

ISBN: 960-538-052-8

*Σύμφωνα με τον Ν. 2121/1993
απαγορεύεται η συνολική ή αποσπασματική
αναδημοσίευση του βιβλίου αυτού ή η αναπαραγωγή του
με οποιοδήποτε μέσο, χωρίς την άδεια του εκδότη.*

AN
362.110 68
10-A

Αριθμός εισαγωγής 4643/2003



ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΥΠ. ΑΘΗΝΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Αρ. Εισ. 60172

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Διοίκηση Μονάδων Υγείας

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Υπηρεσίες Υγείας/Νοσοκομείο

Ιδιοτυπίες και προκλήσεις

ΤΟΜΟΣ Α

ΥΓΕΙΑ: ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ



ΠΑΤΡΑ 1999

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	12
-----------------	-----------

Δ. Αγραφιώτης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Ε. Ιωαννίδη, Π. Μάντη

Υγεία και περίθαλψη	15
----------------------------	-----------

Σκοπός	15
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	15
Έννοιες-Κλειδιά	15
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	15

Ενότητα 1.1

Η έννοια της υγείας και της αρρώστιας	17
1.1.1 Εισαγωγή	17
1.1.2 Ορισμός της υγείας	18
1.1.3 Ορισμός της αρρώστιας	19
1.1.4 Η αρρώστια στις σύγχρονες κοινωνίες	21
1.1.5 Η έννοια της υγείας σε κρατικό επίπεδο	23

Ενότητα 1.2

Η στατιστική αποτύπωση της υγείας	25
1.2.1 Εισαγωγή	25
1.2.2 Γενική θνησιμότητα και προσδόκιμο επιβίωσης	26
1.2.3 Βρεφική θνησιμότητα	27
1.2.4 Κυριότερες αιτίες θανάτου	27
1.2.5 Ποιότητα ζωής	28

	Ενότητα 1.3
Στρατηγικές περίθαλψης	31
1.3.1 Μορφές περίθαλψης	31
1.3.2 Εναλλακτικές μορφές περίθαλψης	35
1.3.3 Η αξία της πρόληψης	36
	Ενότητα 1.4
Τεχνολογία και περίθαλψη	38
1.4.1 Εισαγωγή	38
1.4.2 Ιστορική αναδρομή	38
1.4.3 Εισαγωγή της τεχνολογίας στο χώρο της υγείας	40
1.4.4 Επιπτώσεις της ιατρικής τεχνολογίας	40
1.4.5 Τεχνολογία και περίθαλψη. Μελλοντικές προοπτικές	42
	Ενότητα 1.5
Το κόστος της περίθαλψης	43
1.5.1 Εισαγωγή	43
1.5.2 Δαπάνες υγείας στην Ελλάδα	43
1.5.3 Παράγοντες αύξησης των δαπανών για την υγεία	44
1.5.4 Σύγχρονες πολιτικές ελέγχου και συγκράτησης του κόστους	45
	Ενότητα 1.6
Παράγοντες αρρώστιας. Παράγοντες υγείας	46
1.6.1 Παράγοντες αρρώστιας	46
1.6.2 Σύγχρονες νόσοι και η ανεπάρκεια της ιατρικής θεώρησης	46
1.6.3 Παράγοντες υγείας	47
Σύνοψη	50
Παράρτημα	51
Βιβλιογραφία	54
Οδηγός για Περαιτέρω Μελέτη	56

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Αθ. Λοπατατζίδης

Δημόσια υγεία – επιδημιολογία (θέματα και στοιχεία) 59

	Ενότητα 2.1
Υγεία – προαγωγή υγείας	59
Σκοπός	59

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	59
Έννοιες-Κλειδιά	59
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	59
2.1.1 Υγεία	60
2.1.2 Θετική και αρνητική υγεία	62
2.1.3 Νόσος, αρρώστια και ασθένεια	62
2.1.4 Ευεξία (well-being)	64
2.1.5 Σχέσεις ευεξίας-κακής υγείας	65
2.1.6 Ο σκοπός της προαγωγής της υγείας	67
Σύνοψη Ενότητας	69

Ενότητα 2.2

Αγωγή υγείας	70
Σκοπός	70
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	70
Έννοιες-Κλειδιά	70
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	70
2.2.1 Ορισμοί	70
2.2.2 Αντίληψη και στάση	73
2.2.3 Μοντέλα αγωγής	75
2.2.4 Σχέση αγωγής-προαγωγής της υγείας	77
Σύνοψη Ενότητας	78

Ενότητα 2.3

Δείκτες μέτρησης-αξιολόγησης της υγείας	79
Σκοπός	79
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	79
Έννοιες-Κλειδιά	79
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	79
2.3.1 Δείκτες θνησιμότητας	80
2.3.2 Δείκτες νοσηρότητας	82
2.3.3 Δείκτες θετικής υγείας	84
Σύνοψη Ενότητας	87

Ενότητα 2.4

Πρόληψη	88
Σκοπός	88

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	88
Έννοιες-Κλειδιά	88
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	88
2.4.1 Βασικές αρχές πρόληψης	89
2.4.2 Αξιολόγηση αναγκαιότητας πρόληψης	90
2.4.3 Σκοπός της πρόληψης	94
2.4.4 Καρδιαγγειακές παθήσεις	96
2.4.5 Καρκίνος	98
2.4.6 Κριτήρια εφαρμογής προγραμμάτων προσυμπτωματικού ελέγχου	99
2.4.7 Ο ρόλος των διοικητών υπηρεσιών υγείας	101
2.4.7.1 Πρώτο στάδιο αξιολόγησης	101
2.4.7.2 Δεύτερο στάδιο αξιολόγησης	102
2.4.8 Σύνταξη προϋπολογισμού	104
Σύνοψη Ενότητας	106

Ενότητα 2.5

Επιδημιολογικά στοιχεία υπηρεσιών υγείας	107
Σκοπός	107
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	107
Έννοιες-Κλειδιά	107
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	107
2.5.1 Το αντικείμενο της επιδημιολογίας	108
2.5.2 Μεταβολές επιδημιολογικών προτύπων	109
2.5.3 Εκτίμηση αναγκών υπηρεσιών υγείας	112
2.5.4 Ζήτηση και χρήση υπηρεσιών υγείας	113
2.5.5 Προγραμματισμός υπηρεσιών υγείας	117
Σύνοψη Ενότητας	118
Δραστηριότητες για Επανάληψη	119
Παράρτημα	121
Βιβλιογραφία	132
Οδηγός για Περαιτέρω Μελέτη	134

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η δεύτερη Θεματική Ενότητα με τον τίτλο «Υπηρεσίες υγείας/Νοσοκομείο. Ιδιοτυπίες και προκλήσεις» έχει κύριο στόχο να περιγράψει, πολλαπλά και συστηματικά, το πεδίο, το χώρο της υγείας και της αρρώστιας στο πλαίσιο των σύγχρονων κοινωνιών. Επιχειρείται να δοθούν με τρόπο περιεκτικό οι διαστάσεις του διώνυμου υγεία/αρρώστια σε διάφορα επίπεδα. Πιο συγκεκριμένα το διώνυμο τοποθετείται σε:

- κοινωνική και πολιτιστική προοπτική·
- επιδημιολογική προοπτική·
- πολιτικο-οικονομική προοπτική·
- νομικο-διοικητική προοπτική.

Με την παράθεση των κεφαλαίων η υγεία και η αρρώστια ως κοινωνικές και πολιτιστικές προκλήσεις προσεγγίζονται όλο και πιο έντονα ως προβλήματα που απαιτούν λήψη αποφάσεων. Οι τόμοι Α και Β επιτρέπουν τη θεώρηση της υγείας και της αρρώστιας τόσο σε κοινωνικό και πολιτιστικό ορίζοντα, όσο και σε οικονομικό και πολιτικό. Οι τόμοι Γ και Δ παρουσιάζουν το σύστημα υγείας, τις υπηρεσίες υγείας (και τη διαχείρισή τους) ως ζητήματα διοικητικο-νομικά, και εν τέλει το υπόβαθρό τους και τη λειτουργικότητά τους στην πιο άμεση και καθημερινή «πραγματικότητα». Με μιαν άλλη έκφραση, η γραφή της Θεματικής Ενότητας ακολουθεί τη μορφή ενός αντεστραμμένου κόλουρου κώνου. Η βάση είναι η υγεία και η αρρώστια ως κοινωνικά, πολιτιστικά και οικονομικά θέματα και η κορυφή οι υπηρεσίες υγείας στην πιο συγκεκριμένη μορφή τους. Κινούμενοι οι σπουδαστές και οι σπουδάστριες από τη βάση προς την κορυφή -σύμφωνα με την προηγούμενη εικόνα, την προηγούμενη μεταφορά- θα έχουν την ευκαιρία να περάσουν από το γενικό (υγεία/αρρώστια) στο ειδικό (υπηρεσίες υγείας), διατρέχοντας τις διαφορετικές πτυχές: κοινωνικές, πολιτιστικές, πολιτικές, οικονομικές, νομικές, διοικητικές και διαχειριστικές.

Θα μπορούσε να λεχθεί ότι η «σάρωση» των προαναφερόμενων πτυχών θα επιτρέψει την επισήμανση των επιπέδων ανάλυσης, την αναγνώριση των συναρθρώσεων των επιπέδων και, εν τέλει, των προβλημάτων, των ζητημάτων και των προκλήσεων που αναδύονται στο χώρο της υγείας.

Θεωρείται εξάλλου ότι με την πρώτη Θεματική Ενότητα οι σπουδαστές/-τριες θα έχουν αντιληφθεί την κρισιμότητα (και εν μέρει τους δυνατούς τρόπους αντιμετώπισης) του ζητήματος της διαχείρισης των υπηρεσιών υγείας, ενώ με τη δεύτερη θα έχουν την ευκαιρία να κατανοήσουν τις συνάφειες (context) της διοίκησης/διαχείρισης των υπηρεσιών υγείας.

Η Θεματική Ενότητα με τους τέσσερις τόμους της Α, Β, Γ, Δ απαιτεί από τους/τις σπουδαστές/-τριες να συνειδητοποιήσουν τη σπουδαιότητα της υγείας και της αρρώστιας, την πολυπλοκότητα των πολιτικών υγείας και τις πολυάριθμες διαπλοκές ή συζεύξεις των συστημάτων υγείας με το οικονομικό, νομικό και θεσμικό γίνεσθαι στο πλαίσιο των σύγχρονων κοινωνιών.

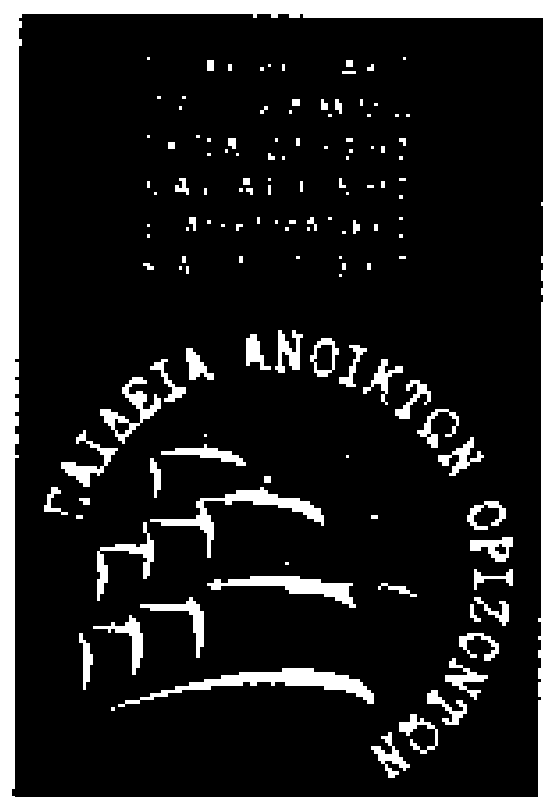
Σ' αυτό το πνεύμα και ο τόμος Α είναι αφιερωμένος στις οριοθετήσεις του διώνυμου υγεία/αρρώστια με τη βοήθεια κοινωνικο-πολιτιστικών και επιδημιολογι-

κών προσεγγίσεων. Οι προσεγγίσεις αυτές είναι προσαρμοσμένες στις ανάγκες των μελλοντικών διαχειρίσεων των υπηρεσιών υγείας. Δηλαδή δεν υποκαθιστούν τις βιολογικο-ιατρικές προσεγγίσεις, απλώς έρχονται να φωτίσουν τα ζητήματα της υγείας και της αρρώστιας στο όνομα της ορθολογικής λειτουργικότητας του όλου συστήματος υγείας και όχι στο όνομα της αποτελεσματικότητας της ιατρικής πρακτικής στην περίπτωση μιας ειδικής θεραπείας.

Δ. Αγραφιώτης

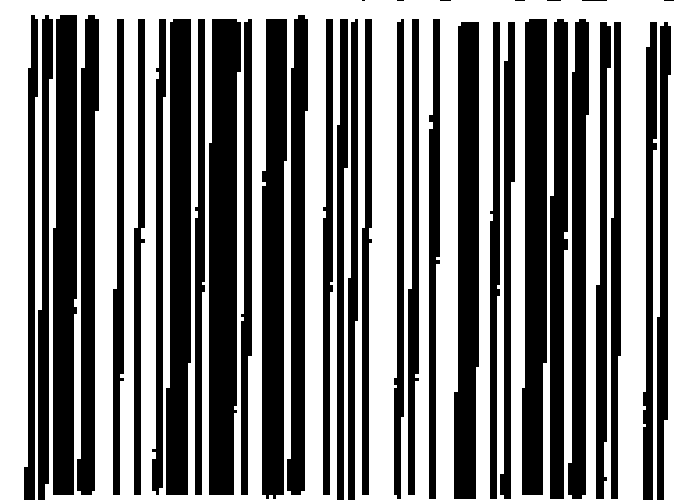
Ακαδημαϊκός Υπεύθυνος

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**
Β' ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ



Συγχρηματοδότηση: Ευρωπαϊκή
Επιτροπή, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, Δ/ση V.

ISBN 960-538-052-8



9 789605 380526 >